

Ouderwets lachen

Veel ellende kent de wereld: is het geen oorlog dan is het wel een natuurramp. Hoewel de financiële situatie in computerland gelukkig weer wat opgeklaard is, moet ik met droefheid constateren dat er op dat gebied weinig nieuws onder de zon is: nog snellere PC's, nog grotere software en harde schijven, nog meer geluid en vooral nog meer plaatjes. Gelukkig heb ik de afgelopen weken twee keer ouderwets kunnen lachen om een toneelstuk en een boek.

Het toneelstuk heet 'De gidsen' - bij het verschijnen van dit stukje zult u het waarschijnlijk niet meer kunnen zien. Het was een schnabbel aan het eind van het seizoen voor 21 actrices, die een groep RK padvindsters op kamp in Noord-Frankrijk spelen. Van de opkomst door de zaal tot en met het einde, een hilarische voorstelling. Op zichzelf stelt het gegeven niet veel voor, maar het werd zo verrassend echt gespeeld: meiden die van hun hart geen moordkuil maken en situaties die je zo kunt vergelijken met die in bedrijven, de politiek of de commercie. Geen groter vermaak dan leedvermaak, mede omdat ik goed beseft dat hetzelfde ook mij had kunnen overkomen. Datzelfde verrassingselement is aanwezig in het boek 'Digitaal leven' van N. Negroponte (Prometheus, ISBN 90.5333.3789).

De schrijver is directeur van het Media Lab van MIT te Boston, de bakermat van de meeste ideeën in computerland. Zijn naam is verbonden met de zogeheten omschakeling van Negroponte. In de jaren zeventig voorspelde hij dat alles wat toen via vaste verbindingen werd overgebracht, later via de ether zou gaan, en omgekeerd. Die voorspelling van vijftienvijf jaar geleden begint inmiddels uit te komen, denk maar aan kabeltelevisie en mobiele telefonie.

Die wisseling toen al voorspellen, is geen geringe verdienste. Negroponte is niet alleen een origineel denker, hij kan nog schrijven ook. Zo goed dat hij geen afbeeldingen of plaatjes nodig heeft om op smakelijke wijze de digitale revolutie in kaart te brengen! Ik kan niet nalaten het begin te citeren: "Aangezien ik dyslectisch (woordblind - HvS) ben, heb ik een hekel aan lezen. Als kind las ik spoorboekjes in plaats van de klassiekers en schiepte ik veel genoeg in het maken van fictieve perfecte aansluitingen tussen obscure Europese stadjes. Daardoor heb ik de Europese geografie uitstekend leren beheersen." Zo komt hij op Evianwater, vergelijkbaar met Spa rood, en op het verschil tussen atomen en bits - want daarom draait het in dit boek. Materie versus informatie.

De Engelse titel 'Being digital' is naar mijn smaak onjuist vertaald. De letterlijke vertaling 'Digitaal zijn' zou duidelijker zijn geweest, want 'leven' kan ook als zelfstandig naamwoord worden opgevat - dat is zeker niet de bedoeling. Het gaat om de betekenis van allerlei zaken en dingen die in essentie digitaal zijn of zouden kunnen worden. Het gaat daarbij niet alleen om het feit dat in de digitale wereld het verschil tussen origineel en kopie is verdwenen - de kopie is vaak zelfs beter dan het origineel - maar ook om de sociale, juridische, economische en andere consequenties van digitaal zijn voor de veranderingen in onze maatschappij op weg naar de nieuwe informatiemaatschappij. Gebruld heb ik om Negroponte's relaas van

een bezoek met J. Wiesner, topman van MIT, aan het rijke Japanse echtpaar Shikanai voor een deelname in de nieuwbouw van het Media Lab. De Shikanai's spraken geen Engels; een privé-secretaris zorgde daarom voor de communicatie. Tijdens een wandeling tussen de openlucht-collectie op het buiten, vertelde Wiesner over zijn ervaringen met de kunstenaar A. Calder, van wie werk was opgesteld. De secretaris vertaalde Wiesners lange verhaal van begin tot eind, waarbij de heer Shikanai aandachtig luisterde. Zijn reactie was: 'Ohhhh', hetgeen door de secretaris werd vertaald met "Meneer Shikanai zegt dat ook hij erg onder de indruk is van het werk van Calder en meneer Shikanai's meest recente aanwinsten vonden plaats bij gelegenheid van ..." enzovoorts. Wordt mijn lachen veroorzaakt door leedvermaak? Ik geloof van niet. Het verhaal is geestig en vormt een uitstekende introductie op agents, die in de toekomst wellicht ons de weg in de groeiende informatieberg zullen wijzen: een persoonlijke elektronische butler die op het juiste moment gemeenschappelijke kennis gebruikt om namens u op te treden. Het boek geeft een duidelijke visie op de komende informatiemaatschappij en brengt relevante onderwerpen ter sprake op een manier die een breed publiek zal aanspreken, zowel technisch als niet-technisch onderlegden. Dat de vertaling niet echt goed is bemoeilijkt het lezen nauwelijks. Negroponte beschouwt zichzelf als een extremist in het voorspellen van veranderingen, maar de technologische veranderingen gaan nu sneller dan hij kan geloven - 'er is geen maximum snelheid op de elektronische snelweg'. Als er een boek is dat de nieuwe elektronische ontwikkelingen kan verklaren en de vele jubelverhalen daarover kan ontzenuwen, dan is het dit boek.

Waarom ik zo gelachen heb om dat toneelstuk en dat boek? Ik denk omdat mensen daarin gewoon zeggen wat ze bedoelen. Dat is verrassend in onze huidige communicatieve wereld waarin de boodschap omzichtig wordt verpakt in eufemismen en in wollig, commercieel of politiek-handig taalgebruik.

Hein van Steenis (Computable 30 juni 1995)